

Skatt på energiåtervinning från avfall

Under 2017 utreddes införandet av en skatt på energiåtervinning från avfall. Uppdraget var att utforma en skatt för att nå en mer resurseffektiv och giffri avfallshantering, styra mot avfallshierarkin, styra mot regeringens ambition om att Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer, att utjämna ekonomisk obalans mellan olika avfallsbehandlingsmetoder. Skatten skulle även ge incitament till ökad materialåtervinning av återvinningsbara materialslag.

1 oktober 2017 var utredningen klar, och:

Utredningen motsatte sig en skatt på förbränning av avfall. Citat:

"I kapitel 12 gör utredningen bedömningen att en skatt på förbränning av avfall inte är ett ändamålsenligt styrmedel enligt de kriterier som anges i utredningens direktiv och därför inte bör införas."

"Enligt utredningens tilläggsdirektiv (dir. 2017:49) ingår det dock i utredningens uppdrag att ändå ta fram ett förslag på hur en sådan skatt kan utformas."

Konkurrensutsatta, internationella marknader gör att en skatt inte kan överföras

Avfalls- och samförbränningsanläggningar genererar olika tjänster och produkter, som ger intäkter till bolaget som driver anläggningen. Därmed

verkar man på flera marknader, bland marknaden för avfallsbehandling samt för produktion av fjärrvärme, el och cement. Marknaderna där dessa tjänster och produkter tillhandahålls, är genomgående utsatta för konkurrens.

Företag som driver avfalls- och samförbränningsanläggningar kommer därför inte att kunna överföra en avfallsförbränningskatt på kunder på någon av sina marknader i någon större utsträckning. Det beror på att marknaderna är öppna och konkurrensutsatta. En förutsättning för att hela den svenska kapaciteten för avfallsförbränning ska utnyttjas är att avfall importeras. Med nuvarande mottagningsavgifter, är export till Sverige ett ekonomiskt konkurrenskraftigt behandlingsalternativ för avfallsaktörer i framförallt Norge och Storbritannien.

Om de svenska mottagningsavgifterna höjs eller påläggs en skatt, så når man snart till en prisnivå som gör att utländska avfallshanterare hittar mer kostnadseffektiva alternativ för behandling. Alternativen är inhemsk förbränning, förbränning i andra länder än Sverige eller deponering i det egna landet.

En avfallsförbränningskatt leder därmed inte till den styrning som efterfrågas, när inte den ekonomiska styrsignalen kan överföras på marknadens aktörer, som har rådighet att påverka hur avfall sorteras eller i bästa fall förebyggs.

Kostnadsökningen av skatten påverkar anläggningarna

Om kostnadsökningen inte kan överföras på kunden på marknaden, så påverkar skatten istället de företag som driver avfalls- och samför-

bränningsanläggningar, och ger ett försämrat ekonomiskt resultat. De fjärrvärmeföretag som har avfallsförbränning idag, kan trots en avfallsförbränningskatt ha incitament att fortsätta driften på oförändrat sätt, så länge som de rörliga kostnaderna för drift och underhåll är lägre än de rörliga kostnaderna för andra fjärrvärmeproduktionsalternativ.

Vid en viss avfallsskattenivå kan man också tänka sig att andra produktionsanläggningar för fjärrvärme, med rörliga värmeproduktionskostnader som är lägre än de som avfallsförbränningen har, istället träder in. Då går dessa före i driftsordning, varpå drifttiden för avfallsförbränningen minskar. Det skulle kunna innebära en ökad lagring av avfall, i och med att avfall genereras kontinuerligt under året.

En skatt kan dämpa nyinvesteringar på lång sikt

På sikt kan en hög avfallsförbränningskatt få till följd att nyinvesteringar i avfallsförbränning upphör och att reinvesteringar för att driva exis-

terande avfallsförbränningsanläggningar vidare uteblir. Det beror på att en skatt ökar den rörliga kostnaden för att driva avfalls- och samförbränningsanläggningar, och om skatten är hög, minskar eller försvinner incitament för reinvestering eller nyinvestering.

Det kommer i så fall leda till att avfallsförbränningskapaciteten långsamt minskar (se figur nedan). Uppskattningar visar att omkring år 2030 kan utfasning av kapacitet ha skett i den omfattning att det återstår kapacitet som motsvarar mängden svenskt restavfall. I och med att importerat avfallsbränsle utgör marginalflöde och är prissättande, så är det i första hand förbränning av detta som väntas minska successivt och upphöra tidigast år 2030.

Figuren jämför kapacitet för avfallsförbränning i Sverige (staplar) med mängder restavfall till förbränning (blå linje). Figuren är framtagen av Profu och är hämtad från Avfall Sverige (2017). Restavfall är svenskt hushålls- och verksamhetsavfall som återstår efter källsortering till materia-

låtervinning och biologisk behandling inklusive rejekt från återvinningen.

Kapaciteten visas för befintlig kapacitet och delstaplar motsvarande kapacitet som är under byggnation. De gula delstaplarna illustrerar kapaciteten för de äldsta pannorna, och gula linjen illustrerar en fiktiv nettokapacitet om man successivt räknar bort kapaciteten hos dessa pannor i den takt de blir 30 år och bedöms ha ett behov av reinvestering. Mängden restavfall är illustrerad med en streckad linje vid utveckling enligt historiska värden.

LÄS VIDARE

- **Brännheta skatter!** Bör avfallsförbränning och utsläpp av kväveoxider från energiproduktion beskattas? Betänkande från förbränningskatteutredningen SOU 2017:83
- Avfall Sverige, 2017. **Kapacitetsutredning 2017**. Avfall Sverige-rapport 2017:16.

